

V. Bazys: „Verta pasidžiaugti tuo, kad mokyklose organizuojama daugybė renginių, ir, juos organizuojant, remiamasi pačių mokinių iniciatyvomis, idėjomis.“/Roberto Kisieliaus nuotrauka

Vytautas Bazys: „Džiugina, kad šiuolaikinė mokykla ugdo mokinių aktyvumą“

Druskininkiečiai, ilgamečiai pedagogai, švietimiečiai – kiekvienas iš jų nuėjo skirtingą gyvenimo, profesinį kelią bei sukaupė per savo darbo metus daug patirties. Ar šiandien, būdami senjorai, jie tebesidomi švietimo aktualijomis? O kaip atrodo šiuolaikinė mokykla: kuo galima pasidžiaugti, o ką, jų nuomone, vertėtų tobulinti?

Rašinių ciklo su mokytojais-senjorais herojus – buvęs ilgametis tuometės Druskininkų 1-osios vidurinės direktorius Vytautas Bazys, 25-erius metus vadovavęs mokyklai.

– Vytautai, kodėl Jūs pasirinkote būtent mokytojo profesiją?

– Pasirinkimą lėmė atsitiktinumas... Niekada nesigailėjau tapęs mokytoju. Nors planai, svajonės, baigus vidurinę mokyklą, buvo visai kiti: ketinau stoti į Archangelsko tolimųjų plaukiojimų jūreivių mokyklą. Ten pirmiausiai ir padaviau dokumentus. Tačiau po kurio laiko mane susirado pareigūnai ir išaiškino: „Žinote, labai malonu, kad norite studijuoti jūreivių mokykloje, bet iš okupuoto krašto mes kol kas nepriimame į šitą specialybę.“ Nors buvo 1951-ieji, Lietuva, kaip tam tikru metu buvusi „po vokiečiais“, tuometei „centrinei“ valdžiai vis dar nekėlė pasitikėjimo: priimti ir į sukarintas mokyklas studentus iš vadinamųjų Pabaltijo šalių vis dar buvo tabu.

Tad teko keisti sprendimą – įstojau į Žemės ūkio akademiją, Miškų fakultetą. Mišką visada labai mylėjau – aš gimęs netoli Valkininkų, Pošalčių kaime, ten miškingas kraštas. Egzaminą išlaikiau vien penketais (aukščiausias tuo metu įvertinimas, – *red. past.*). Tačiau po kurio laiko Akademijos vadovai mane pasikvietė – ir sako: „Bazy, mums reikia dėstytojų, todėl išsiųsime patį į Maskvos Timiriazevo žemės ūkio akademiją; baigęs ją, grįšite ir pas mus dirbsite dėstytoju“. Na, gerai, sakau – bet su sąlyga, kad dar vienas toks mano draugas, agronomiją tada studijavęs, važiuos, jis irgi gerai išlaikė egzaminus.

Bet, man grįžus namo, artimieji atkalbėjo nuo mokslų Maskvoje. Ypač prieš buvo mano krikštėvis. Akademijos valdžia, sužinojusi, kad atsisakiau vykti į Maskvą, pervedė mane iš Miškų į Mechanizacijos fakultetą – tačiau be teisės gauti stipendiją, atseit, – „prasikaltau“. Po vieno kito mėnesio, žiūriu, kad be stipendijos nepragyvensiu. Mokslus teko mesti, Trakuose įsidarbinau vietos redakcijoje literatūriniu darbuotoju. Bet pasivijo kitas rūpestis: kadangi buvau baigęs tik vidurinę mokyklą, nepavyko išsisukti nuo šaukimo į karinį komisariatą. Tądien, kai gavau šaukimą, sutikau Trakuose savo seną draugą, ir jam „pasibėdavoju“ kad, va, viskas, visi mano mokslai „nuėjo“, nes šaukia mane į armiją. O tas draugas kaip tik studijavo Pedagoginiame institute – ir pasakė man, kad ten dar trūksta studentų, paragino atvažiuoti. Tai aš jau kitą dieną ir nuvažiauju ne į komisariatą, o į

Vilnių, tiesiai į institutą. Nuėjau pas dekaną – jis sako, papasakok bėdas. Papasakojau viską: kaip egzaminus išlaikiau penketais, kaip į Maskvą norėjo mane išsiųsti, kaip tėvai neleido... Išklauses dekanas pasiūlė man institute studijuoti fiziką. Nemaniau tada, kad būsiu mokytojas; maniau, juk iš fizikos ilgainiui bus paprasčiau pereiti į inžinerinį fakultetą. Bet taip ir liko: fizika. Kai baigiau institutą, buvau paskirtas dirbti į Adučiškį. Adučiškis labai toli... Iki artimiausio miško – 19 kilometrų... Man, kaip dzūkui, tai buvo nepakenčiama. Po kelerių metų atvažiavau dirbti į Daugus. Daugų vidurinėje susipažinome su tada būsimąja žmona, kuri ten jau dirbo geografijos mokytoja. Su Stanislava užauginome dukrą, Alvydą, ji yra dėstytoja M. Romerio universitete. Turime du vaikaičius ir du provaikaičius.

– 1963-aisiais kurį laiką dirbote Švietimo skyriaus vedėju. Kokias problemas reikėjo spręsti?

– Druskininkai stipriai augo. Vaikų buvo daug: pirmoji vidurinė dirbo dviem pamainomis. Mieste tuo metu buvo lietuvių, rusų ir dar vakarinė mokykla. Gal, sakyčiau, didžiausias iššūkis, kol dirbau Švietimo skyriaus vedėju, buvo tai, kad nebuvo tvarkos su vadinamaisiais kadrais; tekdavo spręsti, aiškintis įvairias situacijas, kai tarp kai kurių kolegų kildavo konfliktai, nesantaika. Švietimo skyriaus vedėju dirbau neilgai, nes tuometis Vykdomojo komiteto pirmininkas pasiūlė man vadovauti mokyklai.

– O kas svarbiausia buvo Jūsų, kaip mokyklos vadovo, darbe?

– Manau, labiausiai visiems mums, dirbusiems mokykloje, rūpėjo, kaip gerai paruošti mokinius: kad baigtų mokyklą gerais rezultatais ir kad kuo daugiau jų įstotų į aukštąsias mokyklas. Manau, vadovauti man sekėsi neblogai – dar ir todėl, kad turėjau tris pavaduotojus: kolegos visi trys – šaunūs vyrai, šviesios atminties Vladas Skvernys ir Vytautas Savilionis, Antanas Zobotka. Respublikos mastu Druskininkų 1-oji vidurinė buvo tarp geriausių mokyklų šalyje. Dirbo geras kolektyvas, net iki 60-80 procentų abiturientų įstodavo į aukštąją mokyklą. Tai buvo labai didelis mokyklos pasiekimas. Džiaugiuosi, kad, man vadovaujant, Druskininkų 1-ąją vidurinę mokyklą baigė tiek ryškių asmenybių, dabar žinomų žmonių: Bronius Akstinas, Laima Andrikienė, Juozas Galdikas, Rimantas Daugelavičius, Irena Degutienė, Rimantas Pleikys, Laimantas Jonušys, Ričardas Gavelis...

– Anuomet mokykloms tekdavo švęsti ir kai kurias primestas, to laikmečio „padiktuotas“ šventes. Kaip spręsdavote tą „ideologinį“ klausimą?

– Taip, tarybų valdžios metais „minėtinių“ datų netrūkdavo. Aišku, planuose, ataskaitose tekdavo parinkti ir įrašyti tam tikras lozungines formuluotes, tačiau mes, mokytojai, dirbome savo darbą, ir niekas labai nežiūrėjo, nesureikšmino tos „ideologijos“. Na, sakykime, kad ir tie komjaunimo susirinkimai: plane tai galėjo būti įvardinta kaip susirinkimas „Mūsų darbas – Tau, tarybine Tėvyne“, – o susirinkime tiesiog – išsamus trimestro rezultatų aptarimas. Tai panašiai ir tose šventėse – jų pavadinimai formuluotėse gal ir būdavo pompastiški, „ideologiniai“, o turinys – visai kitoks.

– Ar tiesa, kad, dėl vieno mokinio išdaigos, Jums teko aiškintis Druskininkų saugumo pareigūnams?

– Taip, buvo tokia istorija. Kai vieną dieną, parėjęs pietauti, namuose sulaukiau vieno atsakingas pareigas užimančio Druskininkų saugumiečio skambučio: „Pas jus mokykloje trispalvių vėliavėlių primėtyta.“ Tekinas nubėgau į mokyklą – ir matau – visur – ir sporto salėje, ir persirengimo kambariuose grindys nuklotos tomis neva tai „vėliavėlėmis“ – daugybė sukarpytų trispalvių popierielių. Tik spalvų išsidėstymas juose ne „geltona žalia raudona“, o „žalia geltona raudona“. Taip ir parašiau tada savo pasiaiškinyje *saugumui*: čia ne vėliavos, o tik spalvoti popieriukai. Jiems tokio pasiaiškinyje pakako. O mokiniui, kuris primėtė tų popiergalių ir didžiavosi, kad jis esą Lietuvos vėliavą „pagamino“, pasakiau: „Tai kad vėliavos spalvų nepažįsti – nė pats nežinai, ką čia „pagaminai“...“

– Kaip vertinate šiuolaikinės mokyklos aktualijas?

– Žinoma, visa, kas susiję su mokykla, švietimu, ugdymu, man rūpi iki šio, nors jau seniai mokykloje nebedirbu: dabar man 87-eri, mokykloje baigiau fiziką dėstyti 2005-aisiais. Žinote, anuo metu buvo toks Mokslinis mokyklų tyrimo institutas; ten dirbo Lietuvos pedagogikos elitai, talentingi, darbštūs mokslininkai, akademikai, tarp jų L. Jovaiša, V. Rajackas ir kiti. Pagal institute atliktus tyrimus buvo nustatyta, kad asmenybę suformuoja trys grupės: mokykla, tėvai ir visuomenė – arba, kaip dabar vadina, bendruomenė. Pagal tą tyrimą, mokykla asmenybės formavimui įtakos turi ne daugiau kaip 28

proc., tėvai irgi apie 20 proc., o daugiausiai – beveik 50-60 procentų – įtakos turi bendruomenė, visuomenė. Taigi, galima būtų teigti, kad asmenybės formavimuisi daugiausia įtakos turi, paprastai tariant, gatvės, kiemo draugai. Labai tikėtina: juk bendraamžių nuomonės jaunystėje labiausiai paisoma. Todėl manau, kad ne tik mokyklose, bet ir visoje jaunimo aplinkoje turėtų būti kuriama daugiau pačių moksleivių, jaunimo organizacijų, kad patys mokiniai reikalautų vieni iš kitų, patys vieni kitus vertintų, girtų ar, jei reikia, pakritikuotų ar peiktų. Juk bendraamžių nuomonė ir yra svarbiausia, tarp bendraamžių ieškoma ir autoritetų, jais sekama. Ir antras dalykas – kurį aš matau mokyklose kaip ne itin gerą tendenciją – tai, kad nepakankamai gerbiama pati svarbiausia mokymo ir ugdymo priemonė – pamoka. Manau, pernelyg piktnaudžiaujama tokia tvarka, kai praleisti pamoką surandama įvairių „pateisinamų“ priežasčių. Juk dažnai praleidžiant pamokas, labai nukenčia mokinių žinios! Anais laikais net ministro įsakymo reikėdavo, kai mokiniai turėdavo išvykti į olimpiadas, konkursus.

Tačiau, žinoma, verta pasidžiaugti tuo, kad mokyklose organizuojama daugybė renginių, ir, juos organizuojant, remiamasi pačių mokinių iniciatyvomis, idėjomis. Taip ugdomas mokinių aktyvumas. Labai gerai, kad plėtojami bendradarbiavimo ryšiai su kitomis, Lietuvos ir užsienio šalių, mokyklomis.

Parengė Ramunė Žilienė

V. Bazys: „Verta pasidžiaugti tuo, kad mokyklose organizuojama daugybė renginių, ir, juos organizuojant, remiamasi pačių mokinių iniciatyvomis, idėjomis.“/Roberto Kisieliaus nuotrauka:

